

was aan Duitse kant bekend: in '38 en '39 had een onder zware pressie van de *Sicherheitspolizei* staande oud-functionaris van het Duitse vakverbond Jahn uitgehoord.

Jahn wist in mei '40 uit Luxemburg te ontsnappen; hij bereikte Engeland. Zijn vrouw werd evenwel gearresteerd en men vond bij haar thuis het complete archief over Jahns samenwerking met de ITF en zijn illegale contacten in Duitsland; in Duitsland vloeiden hier talloze arrestaties uit voort. In ons land vonden in de kring van de Federatie van Transportarbeiders enkele arrestaties plaats. Van de betrokkenen werd alleen Treurniet vastgehouden; hij werd tot twee-en-een-half jaar tuchthuis veroordeeld (met aftrek van voorarrest) en kwam na het uitzitten van zijn straf in het concentratiekamp Buchenwald terecht.¹

Jacht werd voorts gemaakt, in dit geval door een *Sonderkommando* van het *Reichssicherheitshauptamt*, op allen die in contact gestaan hadden met de Jezuïetenpater Friedrich Muckermann die van '34 af samen met de Duitser Joseph Steinhage van Oldenzaal uit het anti-nationaal-socialistische weekblad *Der Deutsche Weg* uitgegeven had. Steinhage was in de meidagen onmiddellijk ondergedoken, Muckermann woonde toen in Frankrijk (hij week uit naar Zwitserland). Muckermann had ook, van Breda uit, een nieuwsbulletin laten verspreiden met gegevens over de kerkvervolging in Duitsland; het werd door een van zijn persoonlijke vrienden, de journalist dr. Hein Hoeben, geredigeerd. Bij al dat werk was Muckermann door velen uit de Nederlandse katholieke wereld gesteund, vooral door mgr. H. A. Poels die in Zuid-Limburg als aalmoezenier van de arbeid krachtig geageerd had tegen het nationaal-socialisme. Poels wist tijdig uit België (waar hij zich op 10 mei bevond) Zwitserland te bereiken, Hoeben trok naar Frankrijk, keerde in verband met de ziekte van een van zijn kinderen terug en meldde zich bij de *Sicherheitspolizei* 'in de wel zeer ijdele hoop, hierdoor van achtervolging te worden gevrijwaard.'² Hij werd onmiddellijk gearresteerd en stierf begin '42 in Berlijn. Voorts werden, afgezien nog van enkele arrestaties elders welke tot opsluiting in concentratiekampen leidden, in Nijmegen drie katholieke hoogleraren opgepakt, die spoedig vrijgelaten werden, en in Utrecht één, prof. dr. J. I. J. M. Schmutzer (die ook voorzitter geweest was van het comité dat de katholieken onder de Joodse vluchtelingen gesteund had); Schmutzer werd in '41 aan de groep Indische gijzelaars in Buchenwald toegevoegd. De vrijwel volledige archieven van Hoeben en van de secretaris van mgr.

¹ *Gestapo Düsseldorf*, dossier A. Treurniet; *Volksgerichtshof*: vonnis, april 1942, inz. H. W. O. Bode e.a. (CDI); A. Treurniet: 'Arrestatie en gevangenschap' (1946), p. 7-12 (GC). ² A. Millenaar: 'Een unieke opdracht' (ca. 1966), p. 29.